

Assemblea general 2002

Aviat es trametrà a tots els socis la convocatòria de l'Assemblea General d'enguany, la qual es preveu realitzar el 3 d'abril vinent. Entre altres punts de l'ordre del dia, s'haurà de procedir a la renovació dels càrrecs del Consell Directiu dels quals han cessat o esgotat el mandat, que, cal recordar-ho, no pot ser exercit consecutivament més d'una vegada.

Enguany tocarà escollir els càrrecs de presidència i tresoreria i cobrir les sis vocalies que han quedat vacants. Fins al dia 10 de març, tots els socis que ho siguin des de fa més d'un any, podran presentar la seva candidatura a algun d'aquests càrrecs; solament caldrà que ho comuniquin per escrit a la Secretaria de la Institució abans d'aquesta data.

Editorial

Un projecte fet a la mida de tots els membres de la Institució

L'any 1998 es va trametre una enquesta a tots els membres de la Institució per saber la seva opinió sobre el funcionament de la nostra entitat i recollir totes aquelles propostes i reflexions que poguessin ajudar a millorar-lo. D'ençà de l'any del centenari, des del Consell Directiu no s'han escatimat esforços per posar en pràctica molts dels suggeriments i de les idees que, cal recordar-ho, van fer arribar gairebé el 80 % dels membres de la Institució.

De tots els comentaris rebuts, un bon nombre provenia dels socis residents a les comarques més allunyades de Barcelona i feia referència a la seva dificultat per participar en les activitats de la Institució.

Aquesta qüestió ha estat motiu de molts debats, però també d'iniciatives per superar aquestes limitacions. Els

conservació i de la gestió dels espais naturals protegits de Catalunya; aquest n'és l'objectiu principal, però ha estat dissenyat de manera que solament es podrà realitzar si hi ha una alta implicació dels membres de la Institució.

Des d'aquestes pàgines del Notícies, es vol animar tots els membres de la Institució perquè col·laborin en la realització d'aquest projecte i que ho facin a partir del coneixement dels espais naturals protegits que els són més propers o amb relació als quals han realitzat algun estudi o treball de recerca.

El projecte d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya és un projecte obert a la participació de tots els membres de la Institució, i tindrà èxit si s'aconsegueix

Parc Natural del Cap de Creus

que segueixen regularment les activitats de la Institució ja s'hauran adonat del procés de descentralització de les activitats que ha tingut lloc aquests darrers anys.

L'exemple més evident de l'esforç que es fa per acostar l'activitat de la Institució a tots els seus membres, possiblement sigui el projecte d'avaluació del sistema d'espais naturals de Catalunya. Aquest projecte ha estat pensat per contribuir a la millora de la

la implicació d'un elevat nombre de socis. Tots els que estiguin interessats a participar-hi, podran anar seguint el desenvolupament del projecte a través de les pàgines del Notícies i trobar informació complementària i més detallada a la pàgina web de la Institució.

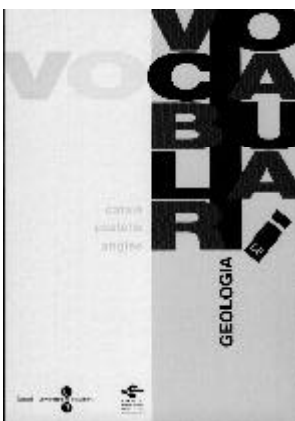
Finalment, sols resta donar un consell: obriu la pàgina web de la Institució i escolliu ràpidament l'espai que voleu avaluar, no fos cas que arribéssiu tard i ja us l'haguessin pres!! ■

Les poblacions d'ocells estèpics a catalunya: cap a l'extinció?

Vocabulari de Mineralogia.

ORIOL RIBÀ I ARDERIU, JOAN CARLES MELGAREJO I DRAPER, JOSEP M. MATA I PERELLÓ I ÀNGELS EGEAI PUIGVENTÓS. Servei de Llengua Catalana. Universitat de Barcelona, 2000.

Vocabulari de Geologia. Comissió de Dinamització Lingüística, Universitat de Barcelona, 2001. 155 p.

Els ambients estèpics els podríem descriure com indrets plans, desforestats i amb una coberta vegetal herbàcia o llenyosa rala, habitualment amb períodes àrids perllongats. Per extensió també anomenem *estepes* aquells indrets àrids, desarbats i amb una agricultura extensiva de secà. A la península Ibèrica originàriament ocupaven els sectors amb sòls guixencs, les cubetes endorreiques amb altes concentracions de sals i els sòls prims amb matrius calcàries. El pol·len fòssil i l'existència d'alguns endemismes estèpics ibèrics, o fins i tot exclusius de la depressió de l'Ebre, ens indiquen, a diferència del que sovint s'ha mantingut fins temps recents, que l'existència d'aquest ambient a la península data de temps immemorials i que n'és, sens dubte, un dels ambients més genuïns. Des d'antic, però, la tendència a transformar les estepes naturals en pastures i conreus i el cultiu de zones forestals ha fet que la distribució hagi anat variant al llarg dels anys.

A Catalunya, actualment, gairebé la totalitat dels ambients estèpics es localitzen a la depressió de l'Ebre, on en quedarien unes 90.000 ha, de les quals unes 50.000 d'interès per a la fauna estèpica.

Característiques dels ambients estèpics

Com a conseqüència de les escasses precipitacions i l'estacionalitat, els secans de caire estèpic són medis poc productius i encara molt temporals, cosa que fa que els recursos tròfics disponibles siguin escassos. D'aquest fet es deriva que les densitats dels ocells d'aquests medis, molt ben adaptats, però, a les dites condicions extremes, siguin molt baixes. Només alguns grups, com els invertebrats, entre els quals cal destacar les formigues i les llagostes, poden ser localment molt abundants, mercès a la possibilitat d'adaptar les seves generacions als pics de màxima producció d'aquests medis.

Principals espècies d'ocells estèpics

Les principals espècies d'ocells estèpics que encara trobem a Catalunya són l'esparver cendrós (*Circus pygargus*), el xoriguer petit (*Falco naumanni*), el sisó (*Tetrax tetrax*), el torlit (*Burhinus oedicnemus*), la xurra (*Pterocles orientalis*), la ganga (*Pterocles alchata*), el gaig blau (*Coracias garrulus*), l'aloa de Dupont (*Chersophilus duponti*), la calàndria (*Melanocorypha calandria*), la terrerola vulgar (*Calandrella brachydactyla*), la terrerola rogenca (*Calandrella rufesens*) i la trenca (*Lanius minor*). Les poblacions catalanes d'algunes d'aquestes espècies són de gran interès biogeogràfic i fins i tot poblacional. Així, ocells com la xurra, l'aloa de Dupont i la terrerola rogenca tenen a la plana de Lleida un dels seus límits nord de distribució mundial. La trenca tindria en la població lleidatana el seu límit més occidental de

distribució. Per tant, la desaparició de les poblacions lleidatanes ocasionaria una reducció de l'àrea de distribució mundial d'aquestes espècies. Altres espècies com el sisó, malgrat que en disminueix el nombre a Catalunya, encara mantenen aquí una de les principals poblacions del món amb uns efectius comparables als de tot França o tot Itàlia.

Problemàtica

La necessitat que tenen els ocells estèpics de grans superfícies, per les seves baixes densitats i per la seva vulnerabilitat biogeogràfica, com a conseqüència de trobar-se en molts casos en un dels límits de distribució mundial, fa especialment sensibles aquest grup d'espècies. De tota manera, el fet més greu és la manca de protecció i reconeixement polític i social d'aquests ambients. Volem imitar tant els països rics centreeuropeus que protegim els mateixos paisatges que ells sense tenir en compte que ells no tenen estepes i que, per tant, som nosaltres els responsables de la protecció d'aquestes estepes, d'altra banda de gran interès des

del punt de vista ecològic. Per desgràcia, els secans i estepes ibèrics possiblement són massa semblants als ulls de la societat a alguns paisatges del Magrib pobre, amb els quals no voldríem compartir res.

Així, els ambients estèpics de segur són la comunitat biòtica menys protegida de Catalunya. Al marge de no haver cap parc natural que protegeixi i valori aquests ambients, ni tan sols el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) té en compte el seu valor. En efecte, de les 535.000 ha que aproximadament té la plana de Lleida només 5.994 estan incloses dins del PEIN, cosa que suposa un 1,12 % de la superfície, molt lluny del 20,1 % que protegeix el PEIN en el conjunt de Catalunya (més de 641.000 ha sobre un total de 3.189.530 ha que té el Principat).

Si volem que l'avifauna estèpica continuï present a Catalunya, de les 50.000 ha

(Continua)

realment importants per a l'avifauna estèpica, és imprescindible conservar-ne no menys de 30.000 ha (aproximadament una quarta part de la superfície que es pensa regar). Aquestes, a més, haurien de ser sotmeses a una gestió acurada per potenciar-ne les poblacions, molt malmeses i en forta recessió en aquests moments, tenint en compte que la majoria d'aquestes espècies són les que es troben en més greu perill d'extinció a Catalunya. La gran fragmentació en què es troben, les baixes densitats d'aquests ocells, el fet que no coincideixin els requeriments ecològics de cadascuna i el fet de trobar-se en un dels límits de l'àrea de distribució de moltes d'aquestes espècies fa que la seva supervivència sigui altament improbable en una superfície menor.

Entre les causes directes per explicar el camí cap a l'extinció en què actualment es troben aquestes espècies cal esmentar la pèrdua d'hàbitat per rompedes dels darrers erms de caire estèpic (com és el cas de les Salades de Torres de Segre, conreuades el 1999, malgrat estar catalogades com a hàbitat prioritari d'interès comunitari, o la timoneda d'Alfés,

on es vol construir un aeròdrom, malgrat ser un espai excepcional dins Catalunya amb poblacions d'ocells i llagostes que no es troben enlloc més del país), la transformació dels secans en regadius (projecte de transformació de més de 100.000 ha en els propers anys, entre les quals les 50.000 ha que es consideren d'importància per als ocells estèpics), reforestacions, grans infraestructures (polígons industrials, granges, abocadors, graveres...). A més, és especialment nociva als ambients estèpics la intensificació de l'agricultura, que redueix els recursos tròfics i els hàbitats de cria de moltes d'aquestes espècies. Entre aquestes cal destacar la concentració parcel·l·ària, l'increment de l'ús de pesticides i adobs, la reducció de la superfície de guarets, la desaparició dels masos i arbres aïllats, la introducció de varietats de cereal de cicle curt i la mecanització de la totalitat de les tasques. En aquest sentit, cal veure l'agricultura no només com una activitat productivista sinó també com un element indispensable per a la gestió i conservació de les biocenosis estèpiques, i per tant la seva dinàmica en aquests sectors ha de ser més la de jardiner que la d'exploador. ■

Les espècies invasores: trets biològics i factors ecològics que n'afavoreixen l'expansió

Un dels factors que amenaça la conservació de la biodiversitat i que altera els ecosistemes és la introducció d'espècies al·lòctones i la posterior invasió. Les invasions també poden comportar molts problemes socioeconòmics com, per exemple, una disminució de la producció agrícola, un augment dels costos de restauració, malalties desconegudes i una globalització dels paisatges naturals. Els trets biològics que en determinen l'expansió i l'impacte són força clars en alguns tipus d'organismes, com en les formigues i els ocells. Les formigues invasores acostumen a ser espècies més petites que les espècies autòctones, poliginiques i uniclonials, trets que confereixen un reconeixement intraespecífic superior però una agressivitat interespecífica també superior. En el cas dels ocells la grandària relativa del cervell sembla que hi exerceix un paper clau. Els ocells invasors tenen, en proporció, un cervell més gran que els nadius, tret que està molt relacionat amb una flexibilitat més gran en la dieta. En ambdós casos acostumen a ser espècies sinantròpiques.

La majoria de les plantes invasores tenen característiques que les identifiquen com a bones colonitzadores o «males herbes»: elevada producció de llavors, reproducció vegetativa, pol·linització generalista, plàsticitat fenotípica, etc. Ara bé, és molt clar que la seva expansió depèn de les característiques de l'ecosistema receptor. En general les perturbacions suposen una porta oberta

a l'establiment i al creixement de les poblacions de les plantes al·lòctones. La invasió també es veu afavorida per la interacció mutualista amb les espècies de l'ecosistema receptor: existència de pol·linitzadors i disseminadors de llavors o de micorizes. La manca d'enemics naturals també acceleraria la invasió, encara que aquest aspecte ha estat poc investigat. Per finalitzar aquest resum afegirem que, possiblement el factor que determina en gran manera la invasió és l'esforç d'introducció, és a dir, com més propàguls s'introdueixin i amb més freqüència, més possibilitats hi ha de que una espècie al·lòctona tingui èxit. ■

Properament es trametrà als socis de la Institució, el *Butlletí* número 69, corresponent a l'any 2001.

El delta de l'Ebre. Flora i Fauna. CD divulgatiu de la fauna i de la flora del delta de l'Ebre. Editat pel Consorci d'Aigües de Tarragona

Segones jornades d'avaluació d'impacte ambiental del planejament urbanístic i territorial - Olot, 11 i 12 d'abril de 2002

La Fundació d'Estudis Superiors d'Olot, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i la Societat Catalana d'Ordenació del Territori han organitzat les Segones jornades d'avaluació d'impacte ambiental del planejament urbanístic i territorial amb el suport del Departament de Medi Ambient i el Departament de Política territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya.

L'acte inaugural estarà presidit pel Conseller de Medi ambient i l'acte de cloenda pel Conseller de Política Territorial i Obres Públiques. Hi intervindran representants d'aquests dos departaments, de l'Administració del País Basc, Castella-La Manxa, Balears, del sector privat, etc.

Informació i inscripcions:
Fundació d'Estudis Superiors d'Olot, tel. 972 262 128; a/e: fes@olot.org

Acords del Consell Directiu

En la reunió del 15 de gener, el Consell Directiu va aprovar la proposta que es presentarà a la convocatòria de subvencions per a activitats científiques de les societats filials que anualment convoca l'IEC. En aquesta mateixa reunió es va informar que ja s'han signat els corresponents acords amb el Departament de Medi Ambient per poder començar els treballs d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, la primera activitat del qual serà la constitució de la Comissió d'Espais Naturals Protegits.

També es va valorar molt positivament l'elevat nombre de noves activitats previstes per enguany, entre les quals cal destacar la realització de dues publicacions,

una sobre hidròfits i una altra sobre espècies de la flora protegides, i d'un cicle de sortides naturalistes al País Valencià. També es va recordar que es treballa en l'elaboració d'una guia d'espais naturals de la Conca de Barberà i que, des de la delegació del Bages, es preveu col·laborar amb una editorial que vol publicar diverses guies de natura d'espais naturals, la primera de les quals podria ser sobre Montserrat.

Altres qüestions de Secretaria que es van tractar en aquesta reunió, feien referència a la possible integració de nous membres al Consell Directiu i a l'aprovació de la relació dels dotze socis que enguany es donaran de baixa per haver deixat de pagar les quotes d'associat durant tres anys consecutius. ■

Comissió d'espais naturals protegits

El 23 de gener passat, es va constituir i reunir per primera vegada la Comissió d'Espais Naturals de la Institució. Constitueixen aquesta Comissió els membres de la Institució que actuen com a representants de l'IEC o de la ICHN en els òrgans de gestió o de participació de diversos espais naturals protegits i representants del Consell Directiu. Es preveu que en aquesta Comissió també puguin participar totes aquelles altres persones que ho desitgin i tinguin experiència en la recerca i en la gestió d'espais naturals protegits.

Les funcions d'aquesta Comissió són les següents:

- Coordinar l'activitat dels representants científics en els òrgans gestors dels diferents espais naturals protegits en els quals es participa.
- Orientar i fer el seguiment del projecte d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.

Amb relació a la primera d'aquestes funcions, la de coordinació, es va aprofitar la

reunió per posar en comú les qüestions que afecten cada espai protegit i les iniciatives empreses per cada representant de l'IEC o de la ICHN en els seus òrgans de gestió o de participació.

Un dels temes en els quals es va insistir més, va ser el relacionat amb la necessitat de millorar la representació de la comunitat científica en els espais protegits, ja que es constata que els científics gairebé han desaparegut dels òrgans gestors dels darrers espais naturals que han estat protegits. També es va insistir que els òrgans en els quals es participa siguin els adequats, atès l'increment d'òrgans consultius però sense capacitat decisòria.

Per contribuir a la millora de la participació de la comunitat científica, es va acordar fer arribar aquestes preocupacions a les institucions responsables de la gestió dels espais protegits i proposar la conveniència de disposar d'un marc legal que reguli adequadament les possibilitats i modalitats de participació.

ÒRGANS RELACIONATS AMBLA PROTECCIÓ D'ESPais NATURALS ENELS QUALES PARTICIPA

CONSELL DE PROTECCIÓ DE LA NATURA
PATRONAT DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI
Junta de Protecció del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà
JUNTA RECTORA DEL PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ
ÀREA PROTEGIDA DE LES ILLES MEDES
JUNTA DE PROTECCIÓ DEL PARC NATURAL DE LA ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA
CONSELL CONSULTIU DEL CONSORCI DEL PARC DE COLLSEROLA
CONSELL CONSULTIU DEL CONSORCI DE L'ESPAI D'INTERÈS NATURAL DE L'ALTA GARROTXA
CONSELL CONSULTIU DEL CONSORCI DE L'ESPAI RURAL DE GALLECS

Pel que fa a la segona de les funcions d'aquesta comissió, el seguiment científic del projecte d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, es va aprofitar la reunió per presentar aquest projecte i debatre diferents aspectes de la metodologia proposada.

Per tal de fer el seguiment d'aquest projecte d'avaluació, es va acordar reunir novament

aquesta Comissió, un cop acabada la prova pilot que s'ha dissenyat per validar el conjunt d'indicadors elaborat, per analitzar els resultats obtinguts i incloure totes les modificacions que aquesta aplicació experimental aconselli. D'aquesta manera es disposarà de la metodologia que s'aplicarà a tot el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya. ■

Aigüestortes. Una mirada al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. ORIOL ALAMANY I EUGENI CASANOVA. Símbol editors, 2001. 205 p.

Projectes

Avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya

Ja ha començat la prova pilot d'aplicació del conjunt d'indicadors elaborat en set espais naturals protegits. Aquesta prova té com a objectiu assajar l'aplicació del conjunt de vuitanta-vuit indicadors que han estat dissenyats per a dur a terme l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, de manera que se'n demostrï la validesa o es posin en evidència algunes de les limitacions o dificultats d'interpretació que caldrà corregir abans d'aplicar-los a la resta d'espais protegits.

S'ha procurat que els espais als quals s'aplicarà aquesta prova siguin representatius de les diferents regions biogeogràfiques i de les diferents figures de protecció i modalitats de gestió existents.

Els espais seleccionats per a aquesta prova són els següents:

- Aiguabarreig Segre-Cinca (450 ha; fluvial; espai d'interès natural)
- Aiguamolls de l'Empordà (4.866 ha; aiguamoll; parc natural i reserves naturals, Zona d'Espacial Protecció per a les Aus (ZEPA) i aiguamoll d'importància internacional)
- Illes Medes (511 ha; marí; espai d'interès natural i àmbit de protecció per al fons marí)

- El Miracle (185 ha; parcialment cremat; espai d'interès natural)
- Sant Llorenç del Munt i l'Obac (13.694 ha;

forestal; parc natural i pla especial de protecció)

- Serres d'Odèn-Port del Comte (6.702 ha; prepirinenc; espai d'interès natural, reserva nacional de caça i gestió privada)
- Alfés (128 ha; estepari; espai d'interès natural i pla especial de protecció)

Aquesta prova pilot tindrà lloc durant els mesos de març i abril, de manera que, un cop revisats els indicadors, es pugui començar l'avaluació del conjunt dels espais naturals protegits de Catalunya a finals de maig o principis de juny. ■

Atlas fotográfico de los lepidópteros macroheteróceros ibero-baleares 2. Lasiocampoidea, Bombycoidea, Axioidea y Noctuoidea (1). JOSE JOAQUÍN PÉREZ DE-GREGORIO, JOSE MUÑOZ I MARTÍ RONDÓS. Argania editio, Barcelona, 2001.

Representants en organismes i institucions

Physical and Biological Interactions in Marine Ecosystems

Aquest curs, organitzat per la Societat Catalana de Biologia (Secció d'Ecologia), l'Institut de Ciències del Mar, CSIC i el Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona, tindrà lloc del 9 al 12 d'abril de 2002, de 9 a 11 hores, a la Sala d'actes del Centre Mediterrani d'Investigacions Marines Ambientals (CMIMA), CSIC, Passeig Marítim 37-49, de Barcelona.

L'impartirà MARLON R. LEWIS, del Department of Oceanography, Dalhousie Univ., Halifax (Canadà).

Aquest curs forma part del *Seminari avançat d'Ecologia Marina*, dins del programa de doctorat de Ciències del Mar UB-UPC.

Inscripció

L'assistència és gratuïta, però les places són limitades a la cabuda de la sala. Per assistir-hi cal reservar la plaça abans del dia 28 de març (preferentment per correu electrònic), a:

Informació de l'Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 932 701 621
Fax. 932 701 180
A/e: informacio@iec.es

Collserola més aïllada que mai?

El 19 de desembre de 2001 es reuní el Consell Consultiu del Consorci del Parc de Collserola, en el qual participa un representant de la Institució Catalana d'Història Natural. Com ja és tradicional, el president del Consell i director gerent del Parc, Marià Martí i Viudes, va fer un breu resum dels principals fets relacionats amb la gestió del Parc que havien succeït en els darrers mesos. Així, en l'àmbit de les relacions institucionals, va destacar la possible voluntat de la Generalitat de Catalunya d'entrar a formar part del consorci rector del Parc en un futur proper. D'altra banda, i amb referència a la gestió quotidiana del Parc de Collserola, va destacar:

- el sanejament portat a terme a les antigues repoblacions realitzades per l'ICONA
- la creació d'una porta de Parc (espai d'accés al Parc organitzat) al Terral (Molins de Rei)
- la important alteració de bona part de les masses forestals del Parc per la nevada del mes de desembre de 2001.

Durant la reunió, nombrosos membres del Consell Consultiu van expressar la seva preocupació per diferents actuacions que amenacen la integritat del Parc de Collserola i la seva connexió amb l'entorn (túnel d'Horta, camp de golf de Collserola, Centre Direccional de Cerdanyola i vial de cornisa). En aquest context, tot acusant de passivitat

la Comissió Executiva del Consorci respecte a aquests fets, algunes entitats representades en el Consell Consultiu van presentar la Plataforma Cívica per a la Defensa de Collserola i el Manifest per un nou marc de Protecció de Collserola amb els objectius següents:

- promoure l'elaboració d'una Llei de protecció de Collserola per part del Parlament de Catalunya
- revisar el Pla General Metropolità
- redactar un Pla especial de protecció de l'espai d'interès natural de Collserola.

Segons els representants d'aquesta Plataforma aquest marc legislatiu permetria evitar l'aïllament, la fragmentació i pèrdua d'espai del Parc de Collserola. Després de la presentació d'aquest document, es va decidir realitzar una nova reunió el dia 17 de gener de 2002, per a sotmetre a consideració del Consell Consultiu aquest document. En aquesta reunió, el Consell va decidir adreçar a la Comissió Executiva aquest Manifest per tal que el fes públic i el donés a conèixer a les diferents institucions que tenen responsabilitats sobre el Parc de Collserola. D'altra banda, es va decidir crear una comissió de membres del Consell Consultiu que s'encarregarà de fer un seguiment més proper de les actuacions urbanístiques que es realitzin al Parc de Collserola i dels informes elaborats pels Serveis Tècnics del Parc. ■

Publicacions

Guia dels macròfits i helòfits de Catalunya

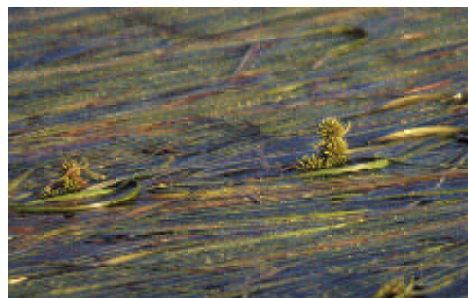
Les plantes aquàtiques són un grup de vegetals molt heterogeni que té en comú la dependència del medi aquàtic. En aquest sentit, aporten informació valuosa com a bioindicadores i, altrament, presenten un indubtable interès conservacionista, ja que a Catalunya moltes han experimentat en els darrers decennis una important regressió. El seu estudi es veu dificultat pel fet que hi trobem representats grups taxonòmics diversos, per la nombrosa presència de tàxons al·lòctons naturalitzats i perquè les poblacions poden experimentar canvis importants en poc temps.

La guia dels macròfits i helòfits de Catalunya té com a objectiu principal facilitar l'estudi d'aquests tàxons i determinar-ne la corologia i l'estat de conservació dins l'àmbit català. Per això, els elements bàsics són:

- Clau il·lustrada completa, amb utilització del màxim nombre possible de trets morfològics i ecològics.

- Catàleg florístic, amb mapes de distribució, indicació de les localitats i de l'abundància, antiguitat de les cites, etc.

Com a primer pas del projecte s'ha establert una llista sistemàtica, on es considera aquest grup de vegetals en un sentit ampli tant des del punt de vista ecològic com taxonòmic (inclou briòfits i algues carofícies).

També es tenen en compte els tàxons al·lòctons naturalitzats, així com aquells presents a territoris veïns i que poden arribar a Catalunya d'aquí a uns anys.

(Continua)

Per poder assolir els objectius esmentats i amb un grau de coneixement adequat de tot el territori és imprescindible la col·laboració dels diversos estudiosos, botànics, ecòlegs i naturalistes en general que disposin d'informació. Aquesta col·laboració serà útil tant per poder disposar de dades acurades

sobre corologia i abundància com per poder completar la llista sistemàtica i validar les claus d'identificació. Per això, totes aquelles per-sones interessades a col·laborar en aquest projecte us podeu dirigir a l'adreça de correu electrònic de la Institució. ■

Delegació del Bages

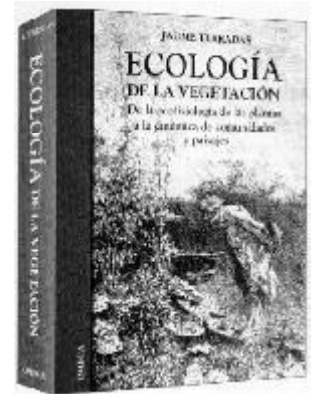
Els propers 7, 8 i 9 de març de 2002, en el marc del VI Simposi sobre l'Ensenyament de les Ciències de la Natura, que se celebra a Balaguer, es presentarà la versió revisada i actualitzada de l'exposició «El Medi Natural del Bages» en dos formats: plafons de mida gran per a ser exposats en sales públiques i versió digital.

L'exposició, en versió digital nova i més completa, també es pot consultar íntegrament a través del web de la ICHN a l'adreça <http://www.iec.es/ichn>

Aquesta web s'organitza en disset temes, cadascun dedicat a un aspecte del

coneixement de la natura —per exemple el clima, la història geològica o els impactes ambientals—, a una comunitat vegetal —per exemple l'alzinar, les pinedes o el bosc de ribera— o a un tipus d'ambient particular —per exemple la vida a les roques, el medi aquàtic o les planes conreades. També hi ha un capítol de presentació de la ICHN i un índex de les espècies fotografiades.

Amb aquesta versió digital posem una quantitat d'informació naturalista remarcable, aplegada amb motiu de l'exposició «El Medi Natural del Bages» en un format a l'abast que permet la consulta de manera fàcil i visual. No us perdeu aquesta novetat!

Ecología de la vegetación. De la ecofisiología de las plantas a la dinámica de comunidades y paisajes.

JAUME TERRADAS. Ediciones Omega. 760 p.

Ediciones Omega, ofereix aquest llibre al preu de 40,13€ exclusivament per als socis de la ICHN (PVP 53,50€).

Si esteu interessats a adquirir-lo, envieu un missatge a l'adreça electrònica de la ICHN (ichn@iec.es) fent-hi constar el vostre nom, adreça, telèfon i els exemplars que voleu i us els enviaran contra reemborsament.

Cicle sobre els recursos hidràulics a Catalunya

Organitzades per La fundació independència i progrés, amb la col·laboració d'Aigües de Manresa, SOREA, Gruecologista l'alzina, la Institució Catalana d'Història Natural, Unió de Pagesos i l'Ajuntament de Manresa i el suport especial de Caixa de Manresa, s'ha organitzar el cicle sobre els recursos hídrics a Catalunya que tindrà lloc a Manresa durant el mes de març vinent.

Dimecres 13 de març

L'aigua a la comarca del Bages

- Mapa del Bages del cicle integral de l'aigua.
- D'on surt "el preu" de l'aigua.
- Perspectives de futur a la comarca

a càrrec de representants d'Aigües de Manresa, de SOREA i del Consell Comarcal del Bages. Presentació a càrrec de MIQUEL ASENSIO QUIÑONERO. Moderat per MONTSERAT SELGA, regidora de Medi Ambient de Manresa.

Lloc: **Auditori de la Fundació Caixa de Manresa** de la Plana de l'Om, 5 de Manresa, a les 20 h.

Dissabte 16 de març

Els recursos hídrics a Catalunya i perspectives de futur

- Com està estructurada la gestió de l'aigua a Catalunya, a càrrec de JOSEP VALERO

IGLESIAS, sotsdirector territorial de SOREA i JOSEP ALAVERN I VALENTÍ, director-gerent d'Aigües de Manresa.

- Estructura Municipal o supramunicipal de la gestió de l'aigua, a càrrec de JOSEP BESORA, regidor de Sallent.
- Els Recursos Hídrics a Catalunya i perspectives de futur, a càrrec de MARTA LACAMBRA, directora general de l'Agència Catalana de l'Aigua.

Presentació a càrrec de JOSEP SELGA, president de la Fundació Independència i Progrés

Lloc: **Dipòsits Vells de l'Aigua** a la Ctra. de Santpedor, 57 de Manresa a les 10 h.

Dimecres 20 de març

Quina política de l'aigua ha de tenir Catalunya?

A càrrec del conseller de Medi Ambient, RAMON ESPADALER; MONTSERAT TURA, alcaldessa de Mollet del Vallès; NARCÍS PRAT, professor de la Universitat de Barcelona; i JOSEP PUIGPELAT, d'Unió de Pagesos.

Presentació a càrrec de LLUÍS MATAMALA, advocat i primer president de la Fundació Independència i Progrés. Moderat per JORDI VALLS I RIERA, Alcalde de Manresa

Lloc: **Auditori de la Fundació Caixa de Manresa** de la Plana de l'Om, 5 de Manresa, a les 20 h.

Activitats amb altres entitats

Sessió conjunta SCB-ICHN

El 21 de maig de 2002 tindrà lloc la sessió conjunta entre la Societat Catalana de Biologia i la Institució Catalana d'Història Natural. Sota el lema genèric *Quatre cares del canvi global* la sessió d'enguany analitzarà de la mà de destacats especialistes alguns dels aspectes més rellevants dels canvis globals, resumint l'estat del coneixement a nivell internacional i exposant les recerques que s'hi fan al nostre país.

La sessió consistirà en quatre conferències i col·loquis:

MANUEL BARANGÉ, director de l'Oficina Internacional del Projecte GLOBEC (Global Ocean Ecosystem Dynamics) Plymouth Ma-

rine Laboratory, UK: *L'ecosistema marí i els seus recursos: canvi global, intransigència humana.*

RAFAEL SIMÓ (Institut de Ciències del Mar, CMIMA-CSIC): *L'alè del mar: Intercanvis oceà-atmosfera i canvi global*

DAVID SAURÍ (Centre d'Estudis Ambientals i Departament de Geografia de la UAB): *Transformacions arreu: Els canvis d'usos del sòl com a component del canvi global*

CARLES GRACIA (Departament d'Ecologia de la UB i CREAM): *Anades i vingudes: El carboni dels boscos i el canvi climàtic*

La sessió tindrà lloc a la Sala Prat de la Riba de l'IEC (carrer del Carme 47, Barcelona) el dimarts 21 maig de 2002, de 18 a 21 h■

Èxit de la primera excursió del grup valencià de la ICHN

El grup impulsor de la ICHN al País Valencià va organitzar els passats 23 i 24 de febrer una eixida naturalista al delta de l'Ebre, en col·laboració amb Acció Cultural del País Valencià.

La convocatòria fou un èxit de participació i organització i un centenar de persones d'arreu les comarques del País Valencià van fer descoberta de la fauna i flora del delta més important dels Països Catalans, ara amenaçat pel *Plan Hidrológico Nacional*. Atesa l'acceptació d'aquesta primera excursió naturalista del programa valencià es repetirà l'anada al delta el vinent 23 i 24 de març i l'agenda continuarà amb excursions al llarg de l'any a Penyalosa, el Matarranya, el Fondo d'Eix, l'Aiguabarreig, el Carxe, Prat de Cabanes-Torreblanca, Fredes, La Font Roja i l'Albufera de València, entre d'altres.

Convidem, també, els socis i sòcies del Principat. Per a més informació adreceu-vos a: natura@acpv.net.

Societats naturalistes dels Països Catalans

En marxa la creació de la ICHN al País Valencià

Una trentena llarga de socis valencians de la ICHN estan impulsant la creació de la Institució Catalana d'Història Natural a les terres valencianes. Una idea llargament esperada i que ha tingut una excel·lent acollida.

L'objectiu és establir amb fermesa la nostra entitat a la meitat sud de casa nostra, organitzant i potenciant totes les activitats que són pròpies de la ICHN i orientades a aqueixes comarques, amb la perspectiva pròpia, fruit d'idear-se des del País Valencià.

Amb aquesta finalitat es trobaren el 2 de febrer passat setze socis d'aqueixes contrades a la ciutat de València i acordaren les primeres pautes i actuacions, tot elegint la junta impulsora de la ICHN al País Valencià i

Carles Santana com a enllaç entre el Consell Directiu i les comarques valencianes.

Aquest mes de març els socis i sòcies valencians es trobaran amb els membres del Consell Directiu de la ICHN i decidiran conjuntament l'encaix i l'organització interna.

Així mateix, el 9 de març, i dins del Congrés de Medi Ambient i Municipalisme dels Països Catalans, que tindrà lloc a Palma, es presentarà la nova àrea valenciana de la Institució. L'acte serà conduït per Lluís Moragues, president de la Societat d'Història Natural de les Illes Balears.

Tanmateix, properament s'organitzarà un acte de presentació a València, del qual ja us informarem. ■

Col·laboracions amb altres entitats

Fòrum electrònic del Grup de Naturalistes d'Osona

Des de principis de novembre es troba ja en funcionament el fòrum electrònic sobre la natura d'Osona, al qual podeu accedir des de la pàgina de la ICHN (<http://www.iec.es/ichn>). Donar-se d'alta (i de baixa, si us en canseu) és ben senzill des de la pàgina d'entrada, i així rebreu puntualment les novetats de la natura d'Osona a casa vostra.

Fins avui, 19 de febrer de 2002, s'han rebut quaranta-set missatges (uns dotze mensuals de mitjana), i el fòrum té un total de trenta-tres participants, sobretot osonencs, però també de la Selva. Els missatges que fins ara

han enviat els participants són de novetats naturalistes (observacions, sobretot d'ocells), d'activitats (sortides, censos d'ocells hivernants, exposicions, reunions i xerrades, etc.), i de vegades notícies (resultats del cens d'ocells hivernants, estudi local d'odonats, etc.) i peticions (identificació d'ocells, demanda de citacions d'animals atropellats, etc.

Recordeu que el fòrum és d'accés lliure per a tothom i que una vegada donat d'alta, no cal accedir a la pàgina web, sinó que rebreu els missatges per via electrònica. Per enviar-hi

(Continua)

missatges cal connectar-se a la pàgina web, i si doneu una resposta, ho podeu fer des del missatge al qual responeu. Un bon consell és escriure primer el missatge, per exemple en el Word, i una vegada copiat aquest text,

connectar-se a la web i enganxar-lo a la finestra; així us estalviareu l'estona de connexió.

Apa, doncs, apunteu-vos-hi i feu-hi arribar els vostres missatges. ■

Campanyes de salvaguarda

La construcció de depuradores obliga a instal·lar conduccions per a dur-hi les aigües residuals. Tanmateix, si hom les situa dins mateix de la llera l'impacte pot arribar a ésser més important que el focus de contaminació que es pretén eliminar (minva de cabals, eliminació del bosc de ribera, cimentació parcial de la llera, pas de maquinària...).

Aquest és el cas del Repiaix, l'afluent més important de la riera de Breda, que està patint una actuació molt desafortunada en aquest sentit, ja que desvirtua 2 Km, aproximadament, del curs d'aigua, bo i afectant diverses espècies protegides per la legislació i infringint, presumptament, diversos articles de la Llei d'Aigües.

L'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) practica per sistema aquest procediment (rieres de Pineda, de Vallalta, de Vilamajor, de Vallromanes, la Tordera...), que li deu resultar més còmode i directe que no soterrar les conduccions en camps o camins, per exemple. Actuacions com aquestes són impròpies d'una administració que hauria de vetllar per la conservació dels cursos d'aigua.

La Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny ha denunciat aquests fets a la Fiscalia de Girona i, juntament amb la Crida per Breda i ANG estan duent a terme una campanya per a pressionar l'ACA i evitar futures intervencions similars en d'altres rius

Per a més informació i adhesions:

Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny (c. Santa Fe 52, 3r 1a; 08470 Sant Celoni. A/e: repiaix@hotmail.com ■

Recull de legislació

Ajuts

Ordre ARP/26/2002, de 30 de gener, per la qual es modifiquen les bases reguladores dels ajuts agroambientals i es convoquen els corresponents a l'any 2002. (DOGC núm. 3568 del 5 de febrer de 2002).

Caça i pesca

Ordre MAB/29/2002, de 25 de gener, per la qual es declara refugi de fauna salvatge la finca de La Clusella i El Pujalt, al terme municipal de Castellcir. (DOGC núm. 3571 del 8 de febrer de 2002).

Impacte ambiental

Edicte de 9 de gener de 2002, pel qual es fa pública la declaració d'impacte ambiental del l'estudi del Pla especial de l'àrea esquiable Baquèira-Bonaigua, al terme municipal d'Alt Àneu. (DOGC núm. 3565 del 31 de gener de 2002).

Incendis forestals

Ordre MAB/28/2002, de 31 de gener, sobre mesures extraordinàries per a la prevenció d'incendis forestals. (DOGC núm. 3568 del 5 de febrer de 2002).

Recursos hídrics

Resolució MAB/124/2002, d'11 de gener, per la qual es dóna publicitat a la relació de les zones sensibles corresponents a les conques internes de Catalunya i de les zones sensibles per eutrofització potencial en les zones costaneres. (DOGC núm. 3566 de l'1 de febrer de 2002).

Decret 22/2002, de 22 de gener, d'establiment i millora de les mesures per a la gestió dels recursos hídrics. (DOGC núm. 3568 del 5 de febrer de 2002).

Edicte de 18 de febrer de 2002, de notificació de la Resolució d'aprovació del projecte constructiu d'endegament i recuperació de la ribera del riu Tenes (clau 641-042). (DOGC núm. 3582 del 25 de febrer de 2002). ■

Activitats per a l'any 2002 del Grup de Naturalistes d'Osona

A més del fòrum electrònic, el Grup d'Osona té previstes unes activitats durant l'any actual. A més de participar en el programa de cursos naturalistes de la ICHN, té previst portar a terme diverses sortides naturalistes: les principals s'aplegaran en un tríptic, i d'altres, més concretes i espontànies, s'anunciaran pel fòrum electrònic. També hi ha en projecte la millora del fòrum electrònic per transformar-lo en una pàgina web.

En aquests primers mesos de l'any també està previst debatre entre els membres del fòrum la constitució formal com a grup autònom de la ICHN, d'acord amb els Estatuts.

Conservación de la biodiversidad y gestión forestal.
JORDI CAMPDONÀ I EDUARD PLANA. Edicions de la Universitat de Barcelona, 2001. 469 p.

Amb el suport de

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

fundada el 1899

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Agenda

Sessions científiques

Dimarts 12 de març de 2002, a les 7 de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC.
Els mol·luscs de les illes Balears, una història d'invasions i extincions, per CHRISTIAN RUIZ ALTABA, Conselleria de Medi Ambient, Govern Balear.

Dimecres 10 d'abril de 2002, a les 7 de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC.
Els animals cavernícoles, una fauna peculiar que convé protegir, per XAVIER BELLÉS, CSIC.

Dimarts 7 de maig de 2002, a les 12 del migdia, a la Facultat de Ciències, UAB.
Característiques biològiques d'algunes de les plantes més amenaçades de Catalunya: la problemàtica de les espècies apomictiques, per LLORENÇ SÀEZ, biòleg, Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia, UAB.

Cursos naturalistes

1, 2 i 3 de març de 2002. **Introducció al coneixement de la geologia de la Catalunya Central**, per ORIOL OMS I LLOBET, Departament de Geologia, Facultat de Ciències, UAB

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN. C. del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel. 933 248 582; fax 932 701 180. A/e: ichn@iec.es

16 i 17 de març de 2002. **Gestió i conservació de la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*) a la serra de l'Albera**, per JOAN BUDÓ, XAVIER CAPELLERAS i MARC FRANCH, responsables del Centre de Reproducció de Tortugues

Informació i preinscripció

Centre de Reproducció de Tortugues de l'Abera. Santuari del Camp, 17780 Garriguella. De dilluns a divendres, de 10 a 13 h. Demaneu per Joan Budó o per Xavier Capalleras. Tel. 972 552 245. A/e: crt@wanadoo.es

13 i 14 d'abril de 2002. **La vegetació d'ambients extrems (Monegros - Aiguabarreig): identificació i estratègies adaptatives**, per SERGIO GALINDO, enginyer tècnic agrícola; EDUARDO ROYES, naturalista; i DAVID BADIA, biòleg, EPS d'Osca

Informació i preinscripció

Estació Biològica de l'Aiguabarreig; 50170 Mequinensa. De dilluns a divendres, de 9 a 12 h. Demaneu per Ester Martínez. Tel./Fax: 974 464 435. A/e: aiguabarreig@partal.com

20 i 21 d'abril de 2002. **Les caixes-niu: una eina per a la divulgació, l'estudi i la protecció dels ocells i els petits mamífers**, per JORDI BAUCCELLS, biòleg i enginyer tècnic agrícola

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN. C. del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel. 933 248 582; fax 932 701 180. A/e: ichn@iec.es

26, 27 i 28 d'abril de 2002. **Els grans incendis forestals al Bages: regeneració natural i estratègies per a la reconstrucció dels paisatges forestals afectats**, per JOSEP M. ESPELTA, investigador del CREAM; i FLORENCI VALLÈS, biòleg

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN. C. del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel. 933 248 582; fax 932 701 180. A/e: ichn@iec.es

Recordau

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns, dimecres i divendres de 9 a 17.30 h. Dimarts i dijous de 10.30 a 19 h.
Adreça electrònica: ichn@iec.es. Adreça d'Internet: <http://www.iec.es/ichn>

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Badia, Guillem Chacón, Josep M. Espelta, Joan Estrada, Josep Germain, Cèsar Gutiérrez, Josep M. Mallarach, Jordi Pietx, Ferran Rodà, Andreu Salvat, Florenci Vallès i Montserrat Vilà.